

UNIVERSITY OF MALTA

**CONGREGATION
FOR THE
CONFERMENT OF DEGREES**

18th November, 2002 at 4.30 p.m.

Order of Proceedings

Oration by Prof. Anthony J. Frendo

Address by Damaris Fenech, B.Sc.(Hons.) Communication Therapy
a representative of the graduands

Conferment of Degrees

Solemn Declaration by Graduates

INNU MALTI

The Congregation rises when the Dignitaries leave the Hall.

Professur Anthony J. Frendo

Kap tad-Dipartiment ta' l-Għarbi u ta' l-Istudji tal-Lvant Qarib, u Deputat
Dekan tal-Fakultà ta' l-Arti

Nixtieq nibda billi nifrah lilkom studenti li se tiggradwaw illum hekk kif ukoll lil dawk li se jkollhom iċ-ċeremonja tal-gradwazzjoni warajkom. Nifrah ukoll lill-ġenituri ta' kull min se jiggradwa din is-sena.

Ikoll nafu li l-kelma *gradwazzjoni* timplika li wieħed ikun tela' tarġa, iżda forsi ninsew li t-taraġ fil-hajja huwa hafna iktar kotra minn din it-taraġa imporanti – iżda mhux wahdanija - li dalwaqt se tkunu tlajtu b'suċċess. Intkom qattajtu certa żmien ġo din l-Università – żmien li kellu jkun importanti hafna għalikom u li huwa uniku f'hajjitkom. Dan kien żmien meta intom kellkom čans tistudjaw u tirriflettu fuq il-kamp ta' l-ispeċjalizzazzjoni tagħikom. Hekk kif intom għaddejtu minn sena għall-ohra, intom kbirtu mhux biss fiż-żmien iżda ukoll fl-gherf. Għaraftu tagħżlu bejn haġa u oħra, tgħallimtu li spiss – bħal fil-hajja ta' kull jum – ma hemmx soluzzjonijiet hfief, anzi kultant lanqas biss hemm soluzzjonijiet għal certa problemi. L-aqwa haġa li tagħtkom l-Università hija il-hila li tgħallimtu kif titgħallmu.

U hawn niġi ghall-punt importanti hafna. Tkun ħasra kbira - u gwaj ukoll – li kieku kellkom taħsbu li wasaltu f'tarf it-triq twila tat-tagħlim. Din it-tarġa li se tkunu tlajtu llum għandha l-ghan li tgħallimkom kif għandkom tkomplu titgħallmu. Ikoll nafu kif kull qasam ta' l-gherf qed jiżżviluppa b'għaqgħla liema bhala, u għalhekk hemm bzonn li nibqgħu nitgħallimtu kull jum ta' hajjitna. Gwaj ikun li kieku it-tabib, il-perit, l-enginier, il-qassis, u l-ghalliem – biex niehu fit-tnejja – ma jibqgħux jistudjaw u ma jibqgħux iżommu ruħhom aġġornati. Mhux ta' xej li ġewwa l-Università ta' Oxford, go kullegġ minnhom, jiġifieri dak ta' “Christ Church”, il-professuri, il-“lecturers”, u t-“tutors” jissejju “students”.

Mela x'hadtu intom hekk prezjuż minn hawn? Hadtu ghodod li se jgħinukom timxu fl-istudju u fl-għejxin tal-hajja. Hadtu attitudnijiet u valuri li huma ta' importanza kbira għal art twelidna – fuq kolloks f'dan il-mument li se niddeċiedu l-futur tagħna u ta' uliedna fir-rigward tar-relazzjoni tagħna ma' l-Unjoni Europea. Ghax sew jekk nidħlu sew jekk ma nidħlux fl-Unjoni Europea, huwa minnha li se jkollna nikkompetu ma' Unjoni li thaddan bosta nies u pajjiżi fejn ma hux aċċettat li jsiru l-hwejjeg b'mod ta' kaf kaf. Hu hawn huwa l-punt. Il-gradwati tagħna għandhom dmir li jgħinu art twelidna toħrog illum qabel ghada minn mentalità qadima fejn kolloks jgħaddi.

Le mhux kollox għandu jghaddi. Tisma' tfal fl-iskejjel tagħna sa minn zgħar ihaqquha ma' l-ghalliema tagħhom fuq id-dettalji. Hekk per ezempju, meta l-ghalliem jew l-ghalliema ifissru l-importanza ta' xi dettal tal-punteggjatura, ara numru mhux hazin ta' tfal iwiegħu: 'Mhux xorta, 'sir', jew 'miss', skond il-kas. Le mhux xorta. Ghax l-attitudni tagħna ta' 'kemm niddubbaw' tikber, u tasal sa ma tkissirna. L-ewwel imiss lill-punteggjatura, imbagħad lill-kitba, wara lill-komputers, u fl-ahħar naslu b'mentalità ta' 'kemm niddubbaw' ukoll fil-qasam ta' kif nibnu djarna, triqatna, u kif naħdmu ġo u għal pajiżna. Iż-żmien li intom qattajtu magħna ġo din l-Universită kellu jkun wieħed fejn intom tfiequ minn din il-mentalità li għadni kif semmejt. U għalhekk issa intom stess msejħha biex tħixu l-attitudnijiet u l-valuri li ġew mghoddija lilkom.

Uhud minnkom se jibqgħu magħna biex jagħmlu studji oħrajin iktar profondi, iżda l-biċċa kbira minnkom se titilqu minn hawn biex tibdew taħdmu. Fil-professionijiet tagħkom se tiltaqgħu ma hafna nies, li numru kbir minnhom għandhom bżonn l-ghajnejha tagħġid minn livell wieħed. Ovvjament hemm bżonn li tkunu professionali f'xogħolkom, u jehtieg li thaddmu tajjeb dak li tħallimtu; tridu tkunu tobba tajjbin, periti tajjbin, enġiniera tajjbin eċċ, anzi tridu tkunu mill-aqwa. Iżda mbagħad hemm mod iehor kif tgħinu lill-ohrajn, jiġifieri billi tagħtu kas tal-persuna kollha kemm hi li għandkom quddiemkom u tipprovaw tifħmu u tgħinu mill-ahjar lil dak li jkun. Darba ġewwa sptar famuż f' Londra kont kellimt wieħed li kien prova joqtol ruhu b'idejh (kien bela tajtx kemm pilloli) iżda nqabad fil-waqt u salvawh. Qalli li kienu tħrataw bhali kieku hu kien xi magna - hadd ma verament kien ta' kasu. Dommt inkellmu xi nofs siegħa, u ha r-ruh. Wara qalli li ħa gost li baqa' jgħix.

Dak li intom haddtu minn din l-Universită jehtieg li thaddmu għall-ġid ta' pajiżna billi żżommu mhux biss l-interessi personali tagħkom quddiemkom izda wkoll dawk ta' kull wieħed u wahda li tiltaqgħu magħhom. F'kelma wahda, bhala gradwati għandkom dmir li tfasslu hajjikom fuq it-tiftix disinteresssat tas-sewwa (billi tkomplu tistudjaw u żżommu ruhkorni aġġornati, issa żgur mhux biex tieħdu xi "credit" iżda ghax thobbu s-sewwa fih nnifsu) u li thaddmu dak kollu li tafu għas-servizz ta' l-ohrajn. Li kieku l-kilba għall-flus bhala għan fihom infuħhom kella tkun il-mutur li tmexxikom 'l-quddiem, allura tkunu fallejtu intom u l-Universită magħkom.

Il-presenza tagħkom bhala gradwati għandna tinhass. Intkom tridu tinfluenzaw lil dawk li tagħmluha magħhom, l-ewwelnett b'ghemirkom. Min jiltaqa' magħkom għandu jara fikom nies li jaġħmlu xogħolhom bir-reqqa, li jimxu maż-żminijiet, li jżommu ruħhom aġġornati billi jiddedikaw hin preciż u kostanti għall-istudju, u li dejjem lesti li jqiegħdu l-ġid komuni u ta' l-ohrajn qabel xi interess puramente personali. Fuq kollox, ta' madwarkom għandhom jaraw fikom nies li xejjintu darba għal dejjem dik il-mentalità li jiena nsejjah il-mentalità tal- 'Mhux

xorta?" Bħala gradwati tridu turu fuq kull livell tal-hajja li mhux kollox xorta, u li dan intkom wasaltu għaliex ghax trawwimtu fit-tiftix mill-aktar bir-reqqa tas-sewwa fih innifsu. B'esperjenza bhal din, ma tistgħu qatt iżżej tkunu nies li għalihom kollox jghaddi, għaliex f'kas bħal dan thossukom li qed tonqṣu kontra is-sewwa fih innifsu u lejkom innfuskom.

F'kelma waħda l-esperjenza tal-hajja fl-Universitāt tbiddel l-istudenti tagħna. Meta dawn jaslu biex jiggradwaw, jindunaw li nbidlu f'nies li għalihom mhux kollox jghaddi għax huwa s-sewwa stess, li huma tgħallmu jagħrfu, li dejjem se jibqa' jurihom dan. Is-socjetà tagħna għandha bżonn kbir ta' nies bħal dawn.

Huwa preċiżament għalhekk illi l-gvernijiet tagħna jagħmlu tajjeb li jħegġu dejjem iktar nies biex ikomplu jistudjaw fl-Universitāt. Iżda wieħed irid ukoll jiftakar illi l-istudju fl-Universitāt mhux mix ja hafifa; mix ja bħal din hija waħda li thaddan is-sagħrifċċu w-d-dixxiplina, żewġ hwejjeg li pajjiżna għandu bżonnhom hafna, u li fl-ahħar mill-ahħar iwasslu għal ferħ u għal sodissfazzjon kbir. Iktar ma wieħed jitħallek, iktar wieħed jara l-problemi minn angoli differenti, u permezz ta' hekk jkun jista' iktar jifhem lill-ohrajn.

It-triq ta' l-istudju hija waħda li tulha huwa daqs dak tas-snini li jew mislu fa lilna. Illum intom temmejju l-ewwel biċċa ta' din it-triq, u preċiżament dik il-biċċa tant importanti li tagħtkom l-ghodda sabiex tkomplu timxu b'aktar heffa u faċilità. Iżda biex dan isehħ, jeħtieg li wieħed jixtarr kollox bir-reqqa u fit-tul, għax inkella jiġri kif kien qal l-gharef Lħudi, Kohlelet, fir-raba seklu qabel Kristu, jiġifieri, skond it-traduzzjoni tal-Bibbja bill-Malti li:

aktar ma taf aktar għandek biex titnikket (Kohelet 1: 18b)

Propjarment it-test originali bill-Lħudi qed jitkellem fuq l-gherf u mhux fuq l-gharfien, għax ighid *ħarbe hoħma ħarbe ka'as*, jiġifieri *il-kotra ta' l-gherf hija kotra tan-nikket*. Dan ifisser illi biex wieħed isir gharef irid jistinka, u mbaghad aktar ma jkun kiseb għerf aktar se jkun konxu tal-problemi u għalhekk aktar jitnikket. Iżda għandna nkunu ahna li nbiddlu dan in-niket f'ferħ u morru iktar fil-fond billi nhaddmu l-ghodda kollha li tatna l-formazzjoni fl-Universitāt, l-aktar billi niflu qlubna lejn is-sewwa fih innifsu, w b'hekk nkunu nistgħu nhollu il-problemi u mhux inħalluhom ifarkuna. Din hi waħda mill-akbar lezzjonijiet ta' xi jfisser li intom iggradwati. Tassew għandkom għax tifirhu. Nawguralkom.

Tal-Qroqq
18 ta' Novembru 2002